

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора педагогічних наук, доцента, доцента **Жукової Оксани Анатоліївни**

на дисертацію **Авраменко Олени Валеріївни**

«Формування в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми наукової роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами.

У зв'язку з оновленням вітчизняної хореографічної освіти набуває актуальності проблема підготовки майбутніх хореографів до професійної діяльності. Хореографічна діяльність є синтезом фізичного та естетичного розвитку особистості студента і позитивно впливає на збереження його здоров'я, задоволення художньо-творчих потреб, сприяє вихованню національної свідомості тощо.

У контексті зазначеного не менш важливим є осучаснення підготовки хореографів до професійної діяльності, урахуваючи їхні психологічні та індивідуально-вікові особливості, а також усвідомлюючи, що цей процес можливий як у реальному, так і віртуальному просторі. На сьогодні в освітній процес упроваджується велика кількість новітніх технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних, які сприяли появі нових форм, засобів та методів навчання, як у віртуальному, так і реальному освітньому середовищі. Тому у рецензованій роботі переконливо обґрунтовано актуальність обраної теми, чітко визначено науковий апарат дослідження. Зміст роботи відповідає поставленим завданням, а суть досліджуваної проблеми – темі дисертації. Дисертант здійснив продуктивну спробу вирішення даної проблеми.

Дисертаційне дослідження виконано як складову частину комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди «Підвищення ефективності педагогічного процесу в середніх загальноосвітніх і вищих навчальних закладах» (РК31–200199004104 від 23.12.2015 р.) та корелює з новою комплексною темою кафедри «Наукові основи і навчально-методичний супровід педагогічного процесу в закладах освіти: історико-педагогічний, компаративний та прогностичний аспекти» (№ 0121U107474 від 22.01.2021 р.).

Тему дисертації затверджено (протокол №7 від 31.10.2017 р.) та уточнено (протокол №2 від 22.02.2021 р.) Вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

У результаті проведеного дослідження дисертантом: *уперше* теоретично обґрунтовано технологію формування в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін та етапи її реалізації (професійно-мотиваційний, змістово-діяльнісний, рефлексійно-

корегувальний); педагогічні умови ефективного функціонування технології (актуалізація інформаційно-комунікаційної складової підготовки майбутніх хореографів; організація взаємодії студентів і викладачів ЗВО у мережі Інтернет через створення інформаційно-цифрового навчального середовища на основі індивідуального супроводу студента; створення індивідуальних освітніх маршрутів майбутніх хореографів при проходженні педагогічної практики); виокремлено психолого-педагогічні особливості формування в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін; *уточнено* суть понять «інформаційно-комунікаційна компетентність», компоненти сформованості в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін (мотиваційно-ціннісний, змістовий, процесуальний, особистісно-рефлексійний); критерії (мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-творчий, рефлексійно-результативний), показники; *подальшого розвитку* набули положення щодо оновлення прийомів, форм та методів формування в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз тексту дисертації Авраменко О.В. та змісту публікацій дисертанта дають підстави для висновку стосовно наукової достовірності викладених автором результатів. Дисертантом опрацьовано значний масив наукових джерел (240 найменувань, з них 48 – іноземними мовами), на підставі розгляду яких сформульовано власне бачення досліджуваної проблеми.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується належною теоретичною базою, ґрунтовним вивченням і критичним аналізом наукових праць і, загалом, не викликає сумніву. Дисертаційне дослідження Авраменко О.В. містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальну наукову проблему.

Основні наукові результати проведеного дослідження впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10-41 від 21.01.2021 р.), Бердянського державного педагогічного університету (довідка №57-22/696 від 15.06.2021 р.), Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (довідка №1817/01.65/10 від 24.06.2021 р.); Херсонської академії неперервної освіти (довідка № 01-23/236 від 16.06.2021 р.).

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що експериментальна перевірка науково обґрунтованої та розробленої технології формування в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін дозволяє рекомендувати її до впровадження в освітній процес закладів вищої освіти України для підвищення якості професійної підготовки майбутніх хореографів.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність загалом.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку

використаних джерел до кожного розділу (240 найменувань, з них 48 – іноземними мовами). Розділи дисертації логічно завершені, містять висновки, які відповідають змісту та поставленим завданням дослідження.

Дисертантка на достатньому науковому рівні обґрунтувала вибір теми, її актуальність, визначила мету, завдання, об'єкт, предмет, концепцію, методологічні й теоретичні основи, аргументувала використання обраних методів дослідження.

У вступі автором дається чітке обґрунтування актуальності проблеми щодо формування в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін. Мету дослідження сформульовано коректно, вона узгоджена з темою дисертації й корелює із поставленими завданнями. Логічно визначено об'єкт та предмет дослідження. Дано логічну характеристику методам дослідження, що були використані у роботі.

Перший розділ **«Формування в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності як психолого-педагогічна проблема»** розкриває термінологічне поле досліджуваної проблеми, надає наукові підходи до формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх хореографів; визначає структуру та зміст інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх хореографів. У першому розділі, що вкрай важливо, виокремлено особливості формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх хореографів. Висновки до першого розділу, сформульовані автором, є коректними.

У другому розділі **«Теоретичні питання формування в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін»** обґрунтовано дидактичних умов та технологію формування в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін. Розроблена технологія формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх хореографів включає такі етапи: *мотиваційно-цільовий*, на якому забезпечується формування у майбутніх хореографів відповідних мотивів, потреб, інтересів, цінностей; студенти вчаться визначати професійні проблеми, аналізують проблемні ситуації, виокремлюють суперечності, визначають мету та основні можливості цифрового навчання у процесі професійної підготовки; *когнітивно-діяльнісний*, який включає теоретичну, практичну та науково-методичну підготовку студентів, що реалізується через доцільний вибір форм, методів і засобів професійного навчання; у студентів формуються уміння та навички аналізу, порівняння, зіставлення, аналогії, синтезу інформації; опановують інформаційно-цифрові технології у майбутній професійній діяльності; *рефлексійно-корегувальний*, на якому здійснюється корекція змісту, форм і методів відповідної підготовки майбутніх хореографів до формування інформаційно-комунікаційної компетентності на основі оцінки викладачами й самооцінки студентами результативності запровадженої технології.

У третьому розділі **«Експериментальна перевірка реалізації технології формування в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної**

компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін» представлено педагогічний експеримент, висвітлено результати моніторингу рівнів сформованості готовності в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін, здійснено кількісний і якісний аналіз результатів дослідження.

Загальні висновки є логічними. У них в узагальненому вигляді представлено основні здобутки дисертанта, відображено зміст роботи та висвітлено головні результати дисертаційного дослідження.

Творчий задум автора дисертації досить чітко виявляється у всіх компонентах наукового апарату: в обґрунтуванні актуальності, визначенні мети, завдань, об'єкта, предмета, теоретичних засад дослідження. Звертає на себе увагу логічно виправдана структурованість та послідовність викладу змісту дисертаційної роботи, яка повною мірою відповідає меті та завданням проведеного дослідження.

Дисертаційна робота Олени Валеріївни за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням, порушень академічної доброчесності у дисертаційній роботі здобувачки не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, висловимо деякі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. Оцінюючи, загалом, позитивне намагання дисертантки максимально різнобічно висвітлити особливості формування в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін, вважаємо, однак, що в підрозділі 1.3 приділено надмірну увагу цій проблемі, чим дещо порушується логіка педагогічного дослідження.

2. Зауважимо, що теоретична частина роботи потребує дещо ширшого аналізу зарубіжного досвіду формування в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін.

3. Позитивно оцінюючи обґрунтовані у процесі дослідження критерії і показники сформованості в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін, зауважимо, що у тексті дисертації вартувало більш детально схарактеризувати методики-індикатори, за допомогою яких здійснювалася діагностика окремих показників і розкрити методику визначення на їх основі узагальнених рівнів сформованості досліджуваного процесу (високий, середній, низький).

4. Розділ 3 дисертаційної праці, вважаємо, переобтяжений таблицями, що ускладнює сприйняття опису педагогічного експерименту. Було б доцільно накопичений найважливіший (найпоказовіший) емпіричний матеріал розмістити у додатках.

Проте, висловлені зауваження не знижують якості й практичного значення дисертації, мають здебільшого рекомендаційний характер і не впливають на загальний позитивний висновок оцінки проведеного дослідження.

Дисертаційна робота Авраменко О.В. «Формування в майбутніх хореографів інформаційно-комунікаційної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін» є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. №167, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії із спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки
Харківського національного педагогічного
університету імені В.Н. Каразіна

Оксана ЖУКОВА

